

27. október 2023

UMSÖGN // Listaháskóli Íslands

Þingsályktun um stefnumótandi aðgerðir til eflingar þekkingarsamfélags á Íslandi til ársins 2025, Þingskjal 237 - 234. Mál.

Umsagnaraðili: Listaháskóli Íslands, kt. 421098-4099.

Listaháskóli Íslands fagnar þingsályktun um stefnumótandi aðgerðir til eflingar þekkingarsamfélags á Íslandi til ársins 2025, megininntak og uppsetning er bæði skýr og aðgengileg. Listaháskóli Íslands ber ábyrgð á þróun fræðasviðs lista innan íslensks háskólasamfélags og leggur áherslu á rannsóknagildi sköpunar og listrænnar nálgunar. Við teljum því mikilvægt að listir séu nefndar sérstaklega í þessum stefnumótandi aðgerðum þar sem hlutverk lista er afar mikilvægur þáttur í eflingu þekkingarsamfélagsins.

Í samhengi áherslu ráðuneytis á STEAM-nálgun í kennsluáðferðum er vert að benda á að svokallaðar SHAPE (Social Sciences, Humanities and the Arts for People and the Economy) greinar hafa ekki síður mikið vægi í framtíðaráskorunum og verðmætasköpun samfélaga.

Í þessu samhengi langar okkur einnig að leggja áherslu á að vægi listanna sé listanna vegna. Að listirnar hafi ótvírætt vægi í sjálfu sér en séu ekki einungis hugsaðar sem verkfæri inn í STEAM þar sem vísað er til að nota aðferðafræði lista í kennslu raungreina (STEM). Við leggjum til að STEAM kaflar þingsályktunarinnar séu endurskrifaðir með þetta í huga.

I. FRAMTÍÐARSÝN

Hugvitið, hin ótakmarkaða auðlind, verði grunnurinn að stærstu útflutningsgreinum þjóðarinnar. Sjónum verði beint að sjálfbærri þróun atvinnulífs og samfélags með þekkingu, **listir** og hugvit að leiðarljósi í stað þess að byggja á takmörkuðum auðlindum sem hafa í gegnum tíðina valdið sveiflukennu efnahagsástandi.

II. MEGINMARKMIÐ

1. Meginmarkmið í háskóla- og vísindastarfi verði að auka gæði náms og námsumhverfis í samkeppnishæfum háskólum. Rannsóknarhlutverk háskóla verði aukið og metnaður og hugvit virkjað í því skyni að efla þekkingu og **skapa ný tækifæri fyrir sérfræðinga af margvíslegum fræðasviðum háskólanna**. Stefnumótun og samhæfing á sviði rannsókna, þróunar og nýsköpunar verði efl. Hlutverk háskóla-, vísindafólks og **listamanna** í samfélagslegri umræðu verði jafnframt aukið.

2. Meginmarkmið í nýsköpun, **listum** og hugverkaiðnaði verði bætt samkeppnisstaða og velsæld byggð á nýsköpun og hugviti. Ísland verði eftirsóknarverður staður fyrir fleiri ný störf og atvinnugreinar sem byggðar verði á rannsóknum, þróun, nýsköpun, **listum** og hugviti. Stjórnvöld stuðli að hagnýtingu nýrra lausna til að takast á við samfélagslegar áskoranir, svo sem loftslagsmál og öldrun þjóðarinnar. Jafnframt verði gætt að því að velsæld og hagvöxtur haldist í hendur við varðveislu og viðhald á tungumáli og menningararfi þjóðarinnar.

III. STEFNUMÓTANDI AÐGERÐIR

2. Aðgerðir sem styðji við markmið í nýsköpun, **listum** og hugverkaiðnaði.

- 2.1. Skilvirkara stuðningsumhverfi nýsköpunar.
- 2.2. Uppbygging sameiginlegra rannsóknarinnviða.
- 2.3. Aukin nýting hugverkaréttinda.
- 2.4. Liðkað fyrir komu alþjóðlegra sérfræðinga.

- 2.5. Innleiðing nýsköpunar í heilbrigðisþjónustu.
- 2.6. Hugvitið virkjað í þágu loftslagsmála, sjálfbærni og matvælaframleiðslu.
- 2.7. Stefna mótuð um sjálfbæran hugverkaiðnað.
- 2.8. Alþjóðasamstarf í þágu rannsókna, nýsköpunar, **lista** og stafrænna málefna.
- 2.9. Jöfn tækifæri í nýsköpunarverkefnum og fjármögnun þeirra.

Greinargerð.

1. Framtíðarsýn.

1.2. Hugvit grunnur að stærstu útflutningsgreinum þjóðarinnar.

Á lýðveldistímanum hefur saga atvinnulífs og hagkerfis einkennst af tímabilum uppgangs og samdráttar í einstökum atvinnugreinum. Áhrif slíkra breytinga á afkomu þjóðarbúsins hafa verið meiri en ella hefði getað verið vegna fábreytni í atvinnulífi og því varðar það miklu fyrir afkomu þjóðarinnar, til lengri tíma litið, að fjölbreytni efnahagslegra stöða þjóðarbúsins verði aukin. Þannig varð til sú sýn að lykillinn að bættum lífsgæðum þjóðarinnar og auknum tækifærum í atvinnulífi sé að hin ótakmarkaða auðlind, hugvitið, verði grunnurinn að stærstu útflutningsgreinum þjóðarinnar. Forsenda slíks vaxtar felst í breyttum áherslum í menntakerfinu, vísindum, nýsköpun, iðnaði, upplýsingatækni, gervigreind, öflugum fjarskiptum og netöryggi. Stefnumótandi aðgerðum um eflingu þekkingarsamfélags á Íslandi verði ætlað að leysa úr læðingi þá krafta sem myndast við samþættingu hugmynda og hreyfiafls í málaflokkum háskóla-, vísinda-, **lista**, rannsókna- og hugverkaiðnaðar, fjarskipta- og upplýsingasamfélags ásamt nýsköpun. Þeim kröftum verði beint í þá átt að skapa ný störf og ný tækifæri, auka vöxt og verðmætasköpun íslensks atvinnulífs og styðja við velsældarmarkmið stjórnvalda.

2. Markmið til árangurs í háskóla- og vísindastarfi.

2.3. Aðgerðir sem styðja við markmið í háskóla- og vísindastarfi til ársins 2025.

2.3.1. Átak í STEAM-kennsluaðferðum.

Stutt verður við átak í þverfræðilegri kennslu raungreina með STEAM-nálgun í kennsluaðferðum. Í átakanu verður stuðlað að auknu samstarfi milli skólastiga og atvinnulífs með ýmsum hætti, svo sem með endurmenntun kennara, samstarfsverkefnum framhalds- og háskóla og heimsóknum vísindafólks í grunn- og framhaldsskóla. STEAM vísar til kennslu raungreina (STEM) með skapandi aðferðafræði lista. Í því felst að raungreinar eru kenndar þverfræðilega, m.a. með nálgun lista og skapandi greina, sem liður í því að þjálfa gagnrýna hugsun og að nálgast lausnir á viðfangsefnum með skapandi hugarfari til að efla nýsköpun og frumkvöðlastarf. **Einnig verður lögð áhersla á að auka og styðja við menntun á fræðasviði lista í þessu samhengi.**